

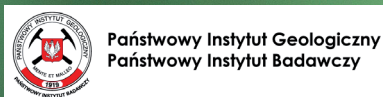
PROJEKT WATER PROTECT

Azot występuje w przyrodzie naturalnie i odgrywa istotną rolę w procesie rozwoju roślin. Jego obecność w środowisku gruntowo-wodnym jest więc bardzo pożądana. Niestety, bardzo często stężenie azotu w glebach i wodach jest zbyt wysokie i przekracza dopuszczalne normy. Taka sytuacja, która bezpośrednio wynika z działalności człowieka, jest niekorzystna dla roślin, zwierząt i środowiska, a także może być niebezpieczna dla człowieka.

Aby skutecznie przeciwdziałać zanieczyszczeniu wód podziemnych i powierzchniowych związkami azotu na terenach rolniczych rozpoczęto realizację unijnego projektu badawczego WaterProtect. Jego celem jest wypracowanie modelowego sposobu zarządzania zlewnią użytkowaną rolniczo, w którym może uczestniczyć każdy, dla kogo istotna jest kwestia czystości środowiska, w którym żyje i gospodaruje.

**DOŁĄCZ DO NAS!
WSPIERAJ OCHRONĘ
WÓD NA TERENACH
ROLNICZYCH!**

 waterprotect@pgi.gov.pl

7 KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ

Międzynarodowy projekt WaterProtect finansowany jest z funduszy unijnych w ramach programu Horyzont 2020. W przedsięwzięciu bierze udział 28 podmiotów z 7 krajów Unii Europejskiej – poza Polską – z Danii, Irlandii, Hiszpanii, Rumunii, Włoch i Belgii. W każdym kraju wytypowano po jednym pilotażowym obszarze badawczym. **W Polsce wybrano zlewnię rzeki Gowienicy Miedwiańskiej, położoną na południe od Szczecina, na terenie gmin Warnice i Stargard. Badania na tym obszarze zostaną przeprowadzone w latach 2017-2020.**

Projekt realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie oraz Instytut Technologiczno-Przyrodniczy. Wsparcia dla projektu udzielili:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie,
- Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego,
- Wodociągi Zachodniopomorskie,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie
- Wójt Gminy Warnice.

 [@waterprotectEU](https://twitter.com/waterprotectEU) www.water-protect.eu

Projekt finansowany jest w ramach programu Unii Europejskiej Horyzont 2020 na podstawie umowy nr 727450. This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation Programme under grant agreement No. 727450.

Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie opinie autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji, zawartych w publikacji.
Disclaimer: this publication only reflects the authors' views and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

 [@waterprotectEU](https://twitter.com/waterprotectEU) www.water-protect.eu

**ZDROWE
UPRAWY
to CZYSTA
WODA!**

AZOT

Azot jest podstawowym i niezbędnym składnikiem żywej materii. Jest również niezastąpiony w produkcji roślinnej do otrzymania wysokiego i dobrej jakości plonu. Jednakże ten sam azot może stanowić zagrożenie dla środowiska naturalnego i zdrowia ludzi, a jego stosowanie zawsze obciążone jest pewnymi stratami.

Zadaniem dobrego gospodarza jest ograniczenie tych strat do minimum, zapewniając odpowiednie jego ilości dla roślin i jednocześnie ograniczając zanieczyszczenie środowiska (wód gruntowych i powierzchniowych) i koszty upraw.

Głównymi źródłami azotu w rolnictwie są: nawozy mineralne, odchody zwierzęce, rośliny motylkowate, resztki roślinne, oraz inne odpady organiczne. Azot wprowadzony do gleby w nawozach mineralnych i organicznych ulega wielu procesom chemicznym, fizycznym i biologicznym. Tworzą się różne jego związki, między innymi azotany, które mogą przemieszczać się do wód gruntowych i powierzchniowych. **Ich nadmierne stężenie w wodzie do picia może być toksyczne dla ludzi (szczególnie dla dzieci) i zwierząt.**

Każdy rolnik może oszacować straty azotu w swoim gospodarstwie rolnym na podstawie bilansu tego składnika. Na bilans składa się azot wnoszony do gospodarstwa w różnej postaci (zakupione zwierzęta, nawozy mineralne, pasze, opad atmosferyczny, wiązany przez rośliny motylkowe i mikroorganizmy glebowe) i wyniesiony z niego w postaci sprzedanych produktów roślinnych i zwierzęcych. Z bilansu wynika, czy azot wykorzystywany jest całkowicie, czy tylko częściowo. **Badania prowadzone przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy ZPOB w Szczecinie wykazały, że na terenie zlewni Gowienicy jego wykorzystanie w gospodarstwie rolnym wynosi średnio 20-30%. Pozostałe 70-80% to potencjalny nadmiar, a więc możliwe straty, które nie da się uniknąć całkowicie, ale można w dużym stopniu ograniczyć.**

Wiedza oraz świadomość zagrożeń powodowanych przez produkcję rolniczą pozwolą na lepsze gospodarowanie azotem, a przez to zwiększą opłacalność produkcji (oszczędności na nawozach), ochronę zdrowia własnego i sąsiadów (woda do picia) oraz zapobiegą zanieczyszczeniu środowiska.

DOBRA PRAKTYKA

Zrównoważony rozwój rolnictwa to dbałość o dobry stan środowiska naturalnego oraz zachowanie jego walorów przyrodniczych i krajobrazowych. W tym celu opracowano **Zasady Dobrej Praktyki Rolniczej**, które wskazują właściwe zasady stosowania i przechowywania nawozów. W ich zakres wchodzi:

- zasady stosowania i przechowywania nawozów;
- rolnicze wykorzystanie ścieków na terenie gospodarstwa;
- rolnicze wykorzystanie komunalnych osadów ściekowych;
- zasady stosowania środków ochrony roślin;
- gospodarowanie na użytkach zielonych;
- utrzymywanie czystości i porządku w gospodarstwie;
- ochrona siedlisk przyrodniczych;
- ochrona gleb;
- ochrona zasobów wodnych.

Stosowanie tych praktyk to nie tylko dodatkowy obowiązek dla rolnika ale przede wszystkim szereg korzyści, w tym także ekonomicznych. Duża zawartość azotu i fosforu, które nie zostały wykorzystane w trakcie produkcji roślinnej trafia do wód płynących i stojących przyczyniając się do ich eutrofizacji. Woda staje się niezdatna do picia i kąpiel. Zanieczyszczenie rzek i akwenów powoduje degradację ekosystemów wodnych. Wynikający z tego spadek bioróżnorodności wiąże się z utratą szlachetnych gatunków ryb i innych cennych zwierząt i roślin. Ograniczając straty azotu, głównego czynnika plonotwórczego, zmniejszamy zanieczyszczenie wód, a w konsekwencji zwiększamy zysk rolnika. Tracony poprzez wymywanie lub emisję do atmosfery azot „ucieka” z pola i zagrody, a mógłby zwiększyć plony uprawianych roślin pozostając w glebie.

Gwarancją ograniczenia niekorzystnych procesów do minimum jest m.in. stosowanie dobrych praktyk rolniczych. Dzięki ich stosowaniu można ograniczyć koszty nawozów, paliwa, maszyn, pracy, itp. ponoszone, kiedy dawki składników nawozowych przekracza zapotrzebowanie upraw i użytków zielonych.

Nadmierne stosowanie niektórych składników nawozowych może prowadzić do zakwaszenia gleb, a przez to generować dodatkowe koszty, które rolnik musi ponieść (zwiększone wapnowanie) aby zachować odpowiednią wielkość i jakość plonów.

KOMPETENCJE

Z dniem 01.01.2018 został powołany nowy organ administracji państwowej odpowiedzialny za gospodarowanie wodami w kraju – **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie**.

Nową strukturę tworzą wcześniej istniejące instytucje takie jak: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej, a także nowe podmioty na szczeblach lokalnych: Zarządy Zlewni, Nadzory Wodne.

Spośród wszystkich zadań Zarządów Zlewni i Nadzorów Wodnych poniżej przedstawiono te, które dotyczą bezpośrednio obywateli i w sprawie których możemy się zwrócić do tych instytucji.

ZARZĄDY ZLEWNI:

- biorą udział w postępowaniu o wydanie pozwolenia zintegrowanego obejmującego korzystanie z wód
- wydają zgodę na wprowadzanie wód opadowych lub roztopowych z przelewów kanalizacji deszczowej lub przelewów burzowych kanalizacji ogólnospławnej do wód lub do ziemi
- wydają decyzję o usunięciu nieczynnych studni w strefie ochrony pośredniej ujęcia jeżeli studnia ta stanowi zagrożenie dla jakości pobieranych wód
- wydają decyzje o ustanowieniu terenu ochrony bezpośredniej ujęcia
- stwierdzają wygaśnięcie decyzji powołującą bezpośrednią strefę ochronną ujęcia
- wydają decyzję o legalizacji urządzeń wodnych wykonanych bez wymaganego pozwolenia wodno-prawnego
- prowadzą sprawy dotyczące opłat za usługi wodne
- realizują działania służące zrównoważonej gospodarce wodnej oraz realizacji celów środowiskowych w zlewniach
- realizują zadania związane z utrzymaniem wód, wałów powodziowych, międzywala oprócz dróg transportowych o szczególnym znaczeniu
- prowadzą ewidencje urządzeń melioracyjnych i zmeliorowanych gruntów

NADZORY WODNE:

- przyjmują wnioski o wydanie pozwolenia wodnoprawnego, zgód wodnoprawnych, oceny wodnoprawnej, decyzji
- realizują i współdziałają w realizacji zrównoważonego gospodarowania wodami
- zapewniają należyty stan techniczny, obsługę i bezpieczeństwo budowli hydrotechnicznych należących do Skarbu Państwa
- dokonują odczytów wskazań przyrządów pomiarowych.

Obszar, na którym realizowany jest projekt „WaterProtect” położony jest w obrębie Zarządu Zlewni w Stargardzie, ul. Gdańska 4, 73-110 Stargard, tel. 502-701-539 w skład, którego wchodzi: Nadzór Wodny - Stargard, ul. Gdańska 4, 73-110 Stargard, Nadzór Wodny - Pyrzyce, ul. Kościuszki 26, 74-200 Pyrzyce

Całe województwo zachodniopomorskie zostało ustanowione Obszarem Szczególnie Narazonym na zanieczyszczenia azotami ze źródeł rolniczych (OSN). Program działań opracowywany jest przez Ministerstwo Środowiska i wszyscy producenci rolni zobowiązani są do stosowania jego zapisów. Organem kontrolującym stosowanie programu działań przez producentów rolnych jest **Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie**. Za niestosowanie programu działań producenci rolni ponoszą opłatę.

